

Uluslararası Kişilik Envanteri (IPI) kısa versiyonunun Türkçeye uyarlanması: Güvenilirlik ve geçerlilik analizi

A Turkish adaptation of short version of International Personality Inventory-IPI: Reliability and validity analysis

Elif Güneri Yöyen¹

Received Date: 15 / 09 / 2016

Accepted Date: 04 / 11 / 2016

Öz

Uluslararası Kişilik Envanteri (IPI) Kısa Versiyonu'nun Türkçe'ye uyarlayarak geçerlilik ve güvenilirliğini sınamak amacıyla yapılan bu çalışma 539 üniversite öğrencisi katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. İki hafta sonra 513 öğrenci ile test tekrar test çalışması yapılan araştırmanın verilerinin analizinde Doğrulayıcı Faktör Analizi, Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayıları, Sınıf İçi Korelasyon Testi yöntemleri kullanılmıştır. Analiz bulgularına göre ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik değerleri yeterli düzeyde bulunmuştur: İki Doğrulayıcı Faktör Analizinden elde edilen uyum iyiliği indeksleri modele uyum sağladığını göstermektedir. IPI'nin alt ölçeklerinin iç tutarlılık katsayıları .64 ile .75 arasında değişirken, tüm ölçek için bu oran 0.82 olarak saptanmıştır. Ek olarak ölçeğin kapsam geçerlilik oranının (KGO) %80, tüm maddelerin ortalama KGO (%94), KGI (%97) olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin doğrulayıcı faktör analizlerinin faktör yükleri dışadönüklük alt boyutu için 0,448 ile 0,656; duygusal denge alt boyutu için 0,408 ile 0,606; sorumluluk alt boyutu için 0,387 ile 0,629; açıklık alt boyutu için 0,339 ile 0,698; uyumluluk alt boyutu için 0,290 ile 0,589; düşmanlık alt boyutu için 0,466 ile 0,690 arasında değişmektedir. Bu bulgulara dayanarak IPI'nin Kısa Versiyonu Türkçe formunun konu ile ilgili yapılacak araştırmalarda kullanılacak düzeyde geçerlilik ve güvenilirliğe sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Uluslararası Kişilik Envanteri (IPI) Kısa Versiyonu, Geçerlilik, Güvenilirlik

Abstract

This study was realized with the participation of 539 university students in order to adapt short version of International Personality Inventory (IPI) to Turkish and test its reliability and validity. Confirmatory factor analysis, Cronbach's alpha reliability coefficient and classroom correlational test methods were used to analyse the data of the survey to which test-retest method was applied by use of 513 students two weeks later. According to analysis findings the reliability and validity rates of the scale were adequate: Goodness of fit indexes acquired from two confirmatory factor analyses are in harmony with the model. Internal consistency coefficients of subscales of IPI were between .64 and .75; on the other hand, the rate for the whole scale was found 0.82. In addition, content validity ratio of the scale was %80 and CVR of all the items was %94 on average while their Content Validity Index was %97. The factor loadings of confirmatory factor analyse of the scale are between 0.448 and 0.656 for extraversion sub-dimension, 0.408 and 0.606 for emotional stability sub-dimension, 0.387 and 0.629 for conscientiousness sub-dimension, 0.339 and 0.698 for openness to experiences sub-dimension, 0.290 and 0.589 for agreeableness sub-dimension, 0.466 and 0.690 for hostility sub-dimension. Depending on these findings it is clear that Turkish adaptation of short version of International Personality Inventory is reliable and valid enough to be used in studies related to the subject.

Keywords: Short Version of International Personality Inventory, Validity, Reliability

¹ Corresponding Author: Assist. Prof. Dr. İstanbul Gelişim University, İstanbul, TURKEY, eguneri@gelisim.edu.tr

1. Giriş

Kişilik, insan davranışlarını inceleyen alanlar içerisinde en fazla incelenen konulardan biri olmuştur. Bunun temel nedeni kişiliğin kişilerarası ilişkilerin niteliğini, zorlu yaşam koşullarına karşı uyumu, mesleki başarıları, sosyal katılımı, mutluluğu ve sağlığı yordayan en önemli değişkenlerden biri olmasıdır (Morsünbül, 2014).

Belirli olaylarda insanların motivasyon, davranış ve farkındalığını etkileyen, genetik geçmişten kaynaklanan ve tarih boyunca öğrenilen, dış çevre ve durumlardan etkilenen bir dizi kavram (Ryckman, 2000) olarak tanımlanan kişiliği ölçmek için boyut geliştirme çalışmaları geçmişe dayanmaktadır (Chapman, Mark, Jennifer ve Bowler, 2012). Son 20 yıldır kişilik özelliklerini incelemesinde Beş Faktör Kişilik Kuramının ön plana çıktığı görülmektedir (Klimstra, 2012).

Beş faktör kişilik modeli, insanların gösterdikleri bireysel farklılıkların dünyadaki bütün dillerde kodlanabileceği, konuşma diline sözcükler halinde yansıtılabileceği ve bu sözcüklerden yola çıkarak kişilik yapısının sınıflandırmasının oluşturulabileceği varsayımını taşımaktadır (Yıldırım, 2003). Uzun bir geçmişi ancak yeni bir bakış açısı olan, son yıllarda üzerinde pek çok çalışmaların yapıldığı, kişiliğin temelde beş faktörden oluştuğunu öne süren, evrensel ve eksiksiz kişilik özelliklerinin hiyerarşik bir sınıflaması olan (Girgin, 2007) beş faktör kişilik modeli kişiliği; dışadönüklük, duygusal denge, açıklık, uyumluluk ve sorumluluk (Petot, 2004) olarak beş boyutta değerlendirmektedir. Dışadönüklük için içedönüklük, duygusal denge için duygusal dengesizlik, uyumluluk için düşmanlık, açıklık için gelişmemişlik ve sorumluluk için dağınıklık olmak üzere her bir boyutun karşı ucunda ise tersi özellikleri tanımlayan boyutlar bulunmaktadır (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002).

Kişiliğin deneysel olarak incelenmesi ile ortaya çıkan bu beş faktörün (Goldberg, 1993), her bir faktörünün tanımlayıcı nitelikleri Costa ve McCrae tarafından tanımlanmıştır (Zhang, 2002). Buna göre dışadönüklük; konuşkan, cesur, şamatacı, zorlayıcı, girişken, doğal, gösterimci, enerjik, maceracı, dostça, sözünü sakınmayan, yüksek sesli, gürültülü, hırslı, baskın ve sosyaldir. Uyumluluk boyutunun karakteristikleri; sıcak, nazik, işbirliği gösteren, bencil olmayan, esnek, dürüst, kibar, bağışlayıcı, yardımsever, memnun, sevgi dolu, ince, iyi kalpli, sempatik, güvenli, cömert, düşünceli ve uyumlu olmaktır. Sorumluluk boyutunun karakteristikleri; örgütlü, dayanabilir, dikkatli, sorumlu, çalışkan, etkili, yeterli, ihtiyatlı, özen gösteren, dakik, pratik, mükemmel, idareli, tedbirli, ciddi, ekonomik ve güvenilir olarak tanımlanmıştır. Duygusal dengede; duygusal ve kıskanç olmayan, rahat, nesnel, sakin, dengeli mizaçlı, iyi huylu, durağan, halinden memnun, güvenli, ağırbaşlı, talepkar olmayan, uysal, barışçıl nitelikleri tanımlanırken; gelişime açıklık boyutunun karakteristik özellikleri olarak; zeki, uyanık, meraklı, hayal gücü yüksek, çözümlayici, derin düşünen, sanatsal, içgörülü, keşfedici, akıllı, esprili, yaratıcı, karmaşık düşünen, bilgili, entelektüel, ilgileri geniş, çok yönlü, özgün, derin ve kültürlü olarak belirtilmiştir (Morris, 2002).

Costa ve McCrae tarafından geliştirilmiş olan “Beş Faktör Kişilik Kuramı”na, Goldberg ve meslektaşları yaptıkları çalışmalar ile önemli katkılar sağlamışlardır (Tatlıhoğlu, 2014). Goldberg, Avrupalı kişilik araştırmacılarının üzerinde çalıştıkları kişilik maddelerini genişleterek 1452 maddeden oluşan bir uluslararası kişilik maddeleri havuzunu (literatürde IPIP olarak anılmaktadır, International Personality Item Pool) derleyerek bir WEB sayfasında tüm araştırmacıların serbest kullanımına sunmuş ve bu maddelerin her birini yaklaşık 1000 kişilik bir Amerikan yetişkin örnekleme uygulayarak, kişilik ölçekleri üzerinde çalışmak isteyen araştırmacıların serbest kullanımına açık önemli bir ön veri sağlamaktadır (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002).

Bu araştırma beş faktör kişilik modeli üzerinden Goldberg tarafından Uluslararası Kişilik Envanter Havuzu (International Personality Item Pool-IPIP) projesi kapsamında geliştirilen, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılmış Uluslararası Kişilik Envanteri (International Personality Inventory-IPI) kısa versiyonunun (Goldberg, 1999.) Türkçe'ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirliğini sınamak üzere yapılmıştır.

2. Yöntem

Örnekleme

Çalışmaya İstanbul Gelişim Üniversitesi'nin 2015-2016 öğretim yılında çeşitli fakültelerinde öğrenim görmekte olan 304'ü (%56,4) kadın, 235'i (%43,6) erkek, toplam 539 öğrenci katılmıştır ve yaş ortalamaları $20,5 \pm 2,5$ (17-48) olarak değişmektedir.

Veri toplam araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan üzerinde açıklayıcı onay formunun bulunduğu, katılımcının yaş, cinsiyet, öğrenim görmekte olduğu bölüm bilgilerinin yer aldığı demografik bilgilendirme sorularını içermektedir.

Uluslararası Kişilik Envanteri'nin (IPI) Kısa Versiyonu: IPI'nin kısa versiyonu beş faktör kişilik modeli üzerinden yapılandırılmış bir envanterdir. Robert McCrae tarafından 1985'te geliştirilen 5 faktör kişilik modeli, 1992 yılında Costa ve McCrae tarafından revize edilmiştir. Beş faktör kişilik modeli, “duygusal denge”, “dışa dönüklük”, “açıklık”, “uyumluluk” ve “sorumluluk sahibi olma” alt boyutlarından oluşmaktadır (Costa, Bush, Zonderman ve McCrae, 1986; Costa ve McCrae, 1995; McCrae, Costa, Martin, 2004).

Robert McCrae tarafından geliştirilen, Costa ve McCrae tarafından revize edilen beş faktör kişilik modeli üzerinden Goldberg tarafından Uluslararası Kişilik Envanter Havuzu (International Personality Item Pool-IPIP) projesi kapsamında geliştirilen, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları yapılmış Uluslararası Kişilik Envanteri Kısa Versiyonu (International Personality Inventory-IPI) (Goldberg, 1999; Goldberg ve ark.2006), 50 sorudan oluşan, kişinin kendi kendisini değerlendirdiği, bir sayfalık bir form üzerinde yazılı olarak bulunan sorulardan oluşmaktadır. Envanterde her bir kişilik özelliği ile ilgili 10 soru bulunmaktadır. Cevaplar 5'li likert ölçeği (1=Kesinlikle Yanlış, 5=Kesinlikle Doğru) ile alınmıştır. Yüksek puanlar kişilerin yüksek seviyede dışadönük, uyumlu, sorumlu, duygusal olarak dengeli ve açık olduklarını göstermektedir. Envantere yapılan güvenilirlik analizi sonucunda, tüm ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .89, olarak tespit edilmiştir. Her bir boyuta ilişkin yapılan güvenilirlik analizi sonucunda, dışadönüklük boyutunun Cronbach alfa katsayısı .79, uyumluluk boyutunun .79, sorumluluk boyutunun .81, duygusal denge boyutunun .79 ve açıklık boyutunun ise .75 olarak bulunmuştur (Tabak, Basım, Tatar ve Çetin, 2010).

İşlem

Çeviri Çalışması: IPI'nin kısa versiyonunun, dil geçerliliği için araştırmacı dışında Türkçe ve İngilizce'ye hakim üç uzmanın görüşüne başvurulmuş, ölçek çeviri tekrar çeviri yöntemi ile Türkçe'ye çevrilmiştir. Çevirme aşamasında ölçeğin orijinaline sadık kalınmış ancak maddelerin toplumumuz tarafından açık ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Daha sonra iki dile de yetkin bir uzman tarafından tekrar İngilizce'ye çevrilen ölçeğin son hali verilmiştir.

Güneri Yöyen, E. (2016). A Turkish adaptation of short version of International Personality Inventory-IPI: Reliability and validity analysis. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1058-1069.

Ölçeğin Uygulanması: Araştırmacı tarafından toplanan veriler için öncelikle çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı, çalışmanın amacı ve önemi, katılımcıların diledikleri zaman soruları yanıtlamaktan çekilebilecekleri, çalışmaya devam etmek isteyen katılımcıların soruları içtenlikle yanıtlamaları konularında açıklama yapılmıştır. Daha sonra kişisel bilgi formu ve ölçek formu katılımcılara uygulanmıştır.

3. Bulgular

Geçerlilik Çalışmaları

Kapsam Geçerliliği: Kapsam geçerliği için Davis (1992) tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte uzman görüşlerini (a) “Uygun”, (b) “Madde hafifçe gözden geçirilmeli”, (c) “Madde ciddi olarak gözden geçirilmeli” ve (d) “Madde uygun değil” şeklinde dörtlü derecelendirmekte ve (a) ve (b) seçeneğini işaretleyen uzmanların sayısı toplam uzman sayısına bölünerek maddeye ilişkin “kapsam geçerlik indeksi” elde edilmektedir ve bu değer istatistiksel bir ölçütü karşılaştırmak yerine 0,80 değeri ölçüt olarak kabul edilmektedir (Gözüm ve Aksayan, 2003).

Araştırmada 10 uzmanın görüşü alınmış ve “Veneziano ve Hooper’ın (1997) uzman görüşlerine ilişkin yaklaşımı” ile değerlendirilmiştir. Bu yaklaşımda 10 uzman görüşü için olması gereken minimum KGO, %62 olarak bildirilmiştir (Veneziano ve Hooper,1997). Çalışmada ise uzman görüşlerinin minimum kapsam geçerlilik oranının (KGO) %80 olarak tespit edilmiştir. Ek olarak Kapsam Geçerlilik İndeksi (KGI) incelenmiş ve değerlerin %80’in üzerinde oldukları görülmüştür. Tüm maddelerin ortalama KGO = %94; KGI = %97 olarak bulunmuştur. Bulgular tüm maddeler için kapsam geçerliliği sağlandığı şeklinde değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği ve Güvenilirliği: Ölçeğin yapı geçerliliği için cronbach alfa ile ölçeğin iç tutarlılığı test edilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarından dışa dönüklük alt boyutunda 36 ve 41.sorular, uyumluluk alt boyutunda 12. soru, sorumluluk alt boyutunda 23. soru, duygusal denge alt boyutunda 9. ve 19. sorular güvenilirlik düzeyini düşürdüğü için çalışmadan çıkarılmıştır. Çıkarılan sorulardan sonra cronbach alfa değerleri dışadönüklük için .747, uyumluluk için .644, sorumluluk için .706, duygusal denge için .758, açıklık için .684 olarak saptanmıştır. Ardından madde – toplam korelasyonu ile her bir maddenin ölçeğe katkısı incelenmiştir. Buna göre uyumluluk alt boyutunun 27, 37. ve 47 sorularının madde toplam korelasyonu %30’un altında ancak kabul edilebilir seviyede olduğu diğer tüm soruların ise %30’un üzerinde olduğu görülmüştür

Ölçeğin iç tutarlılığı düşüren maddeler atıldıktan sonra ölçek 43 maddeye inmiştir. Daha sonra ilk aşama faktör analizi test edilmiştir. IPI Kısa Versiyonu ölçeğindeki 43 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan cronbach alfa hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği 0.821 olarak çok yüksek bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı (açımlayıcı) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu, örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir (KMO=0.792>0,60).

Açıklık alt boyutunun 20 ve 10. maddelerinin uygun faktör altında yer almadığı görülmüş ve çalışmadan çıkarılmıştır. Ayrıca uyumluluk alt boyutunun 42. maddesinin %30’un altında faktör yüküne sahip olduğu, %20- %30 arasında faktör yükü ile 3 ayrı faktöre yüklendiği görülmüş, güvenilirliği düşürdüğü için çalışmadan çıkarılmıştır.

Geri kalan 40 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan cronbach alfa hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği 0.810 olarak çok yüksek bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı faktör analizi yöntemi uygulanmıştır.

Faktör analizinin test edilebilmesi için ön varsayımlardan biri olan Barlett testi sonucunda faktör analizine dahil olan değişkenler arasında bir ilişki olması beklenir. Barlett değerinin $p < 0.05$ durumunda değişkenler arasında bir ilişkinin olduğu kabul edilir (Büyüköztürk, 2009). Yapılan Barlett testi sonucunda ($p = 0.000 < 0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizinin test edilebilmesi için diğer bir varsayım ise KMO testidir. KMO değeri ölçülen değişkenler için örnek (gözlem) büyüklüğünün yeterli olduğunu gösteren değerdir. KMO değerinin 0,60'dan büyük olması durumunda örnek sayısının yeterli olduğu kabul edilir (Büyüköztürk, 2009). Yapılan test sonucunda ($KMO = 0.786 > 0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir.

Ortaya çıkan 6 faktörlü yapı doğrulayıcı faktör analizi ile doğrulanmıştır. Açıklayıcı faktör analizinin değerlendirilmesinde özdeğeri birden büyük faktörlerin ele alınmasına, değişkenlerin faktör içerisindeki ağırlığını gösteren faktör yüklerinin yüksek olmasına, aynı değişken için faktör yüklerinin birbirine yakın olmamasına dikkat edilmiştir. Ölçeği oluşturan faktörlerin güvenilirlik katsayıları ve açıklanan varyans oranlarının yüksek olması ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir. Buna göre birinci faktörde dışa dönüklük faktörünü oluşturan 8 maddenin cronbach alfa değeri .747, varyans değeri %7.605; ikinci faktörde duygusal denge faktörünü oluşturan 8 maddenin cronbach alfa .758, olarak, açıklanan varyans değeri %7.562; üçüncü faktörde sorumluluk faktörünü oluşturan 9 maddenin güvenilirliği cronbach alfa .706, varyans değeri %7.480; dördüncü faktörde açıklık faktörünü oluşturan 7 maddenin cronbach alfa .682, varyans değeri %7.360, beşinci faktörde uyumluluk faktörünü oluşturan 5 maddenin cronbach alfa .550, varyans değeri %6.055 ve altıncı faktörde düşmanlık faktörünü oluşturan 3 maddenin cronbach alfa .601, varyans değeri %4.991 olarak saptanmıştır. Ölçekteki faktörlerin puanları hesaplanırken faktördeki maddelerin değerleri toplandıktan sonra madde sayısına bölünerek faktör puanları elde edilmiştir. Güvenirliğine ilişkin bulunan alfa ve açıklanan varyans değerine göre IPI Kısa Versiyonu ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır.

Daha sonra doğrulayıcı faktör analizi için uyum iyiliği kriterleri uygulanmıştır ve şu sonuçlara ulaşılmıştır: Modele ait uyum iyiliği indeksleri Ki-kare/SD= 2,40; RMSEA= ,051; RMR=0,099; CFI= 0,77; GFI= 0,85; AGFI= 0,86 olarak bulunmuştur. Literatürde yaygın olarak kabul edilen görüşe görüşlere RMSEA ve RMR değerinin 0 ile 0,08; Ki-kare/SD değerinin 3'ten küçük ve GFI, CFI ve AGFI değerlerinin 1'e yakın olması istenir (Yılmaz ve Çelik, 2009). Bu sonuçlara göre, oluşturulan yapısal eşitlik modelinin kabul edilebilir olduğu söylenebilir.

Son aşamada doğrulayıcı faktör analizlerinin faktör yükleri hesaplanmıştır ve dışadönüklük alt boyutu için faktör yükleri 0,448 ile 0,656; duygusal denge alt boyutu için faktör yükleri 0,408 ile 0,606; sorumluluk alt boyutu için faktör yükleri 0,387 ile 0,629; açıklık alt boyutu için faktör yükleri 0,339 ile 0,698; uyumluluk alt boyutu için faktör yükleri 0,290 ile 0,589; düşmanlık alt boyutu için faktör yükleri 0,466 ile 0 690 arasında değişmektedir. Tüm boyutlarda faktör yükleri %29'un üzerindedir. Tüm sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde ölçeğin yapı geçerliliğini sağladığı ve IPI Kısa Versiyonu ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu doğrulanmıştır.

Güvenilirlik Çalışması

Güneri Yöyen, E. (2016). A Turkish adaptation of short version of International Personality Inventory-IPI: Reliability and validity analysis. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1058-1069.

Test-tekrar test: Araştırmanın ilk aşaması 539 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. İki hafta sonra aynı katılımcılardan 513 kişi ile test-tekrar test çalışması yapılmıştır. Test- tekrar test için uygulanan t -testi sonucunda “16. soru: geri planda kalan biriyim”, “20.soru: soyut fikirlerle ilgilenmem”, “21. soru: diyalog başlatan biriyim”, “34. soru: duygu durumumu sıkça değiştiririm”, “38. soru: vazifeden kaçırım“, “43.soru: belli bir programa göre çalışırım” maddelerinin test-tekrar test ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu, diğer sorularda anlamlı fark bulunmadığı görülmüştür.

Daha sonra sınıf içi korelasyon testi uygulanmış ve sınıf içi korelasyon testi bulgularına göre tüm korelasyon değerleri anlamlı ve yüksek olarak saptanmıştır. Sonuçlar test tekrar test güvenilirliğini sağlamıştır.

4. Tartışma

Bu çalışmada Goldberg’in beş faktör kişilik modeli üzerinden geliştirdiği IPI Kısa Versiyonu’nun geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılarak Türkçe’ye uyarlanmıştır. Geçerlilik çalışması için faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. Uygulanan ilk faktör analizinde varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. IPI Kısa Versiyonu’nun orijinalinde beş faktör bulunmaktadır ancak çalışmada orijinal testte her faktör altında yer alan maddelerin Türkçe versiyonunda da aynı faktörler altında yer almayıp altıncı bir faktör oluşturduğu görülmüştür. Ortaya çıkan 6 faktörlü yapı doğrulayıcı faktör analizi ile doğrulanmıştır. Ölçeği oluşturan faktörlerin cronbach alfa değerleri .550 ile .758 arasında, varyans oranları %6.055 ile %7.605 arasında değişmektedir. Bu oranlar ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca modele ait uyum iyiliği indeksleri Ki-kare/SD= 2,40; RMSEA= ,051; RMR=0,099; CFI= 0,77; GFI= 0,85; AGFI= 0,86 olarak bulunmuştur. Literatürde yaygın olarak kabul edilen görüşe görüşlere RMSEA ve RMR değerinin 0 ile 0,08; Ki-kare/SD değerinin 3’ten küçük ve GFI, CFI ve AGFI değerlerinin 1’e yakın olması istenir (Yılmaz ve Çelik, 2009). Bu sonuçlara göre, oluşturulan doğrulayıcı faktör analizinin (ölçüm modelinin) kabul edilebilir olduğu söylenebilir.

Güvenirlik için iç tutarlılık, test tekrar test ve sınıf içi korelasyon puanları incelenmiştir. Bu çalışmada bulunan güvenilirlik katsayıları testin Türkçe versiyonunun güvenilir olduğunu göstermiştir.

Testin orijinalinde yapılan güvenilirlik analizi sonucunda, tüm ölçeğin cronbach alfa katsayısı .89 olarak tespit edilmiştir. Her bir boyuta ilişkin yapılan güvenilirlik analizi sonucunda, dışadönüklük boyutunun Cronbach alfa katsayısı .79, uyumluluk boyutunun .79, sorumluluk boyutunun .81, duygusal denge boyutunun .79 ve açıklık boyutunun ise .75 olarak bulunmuştur (Tabak, Basım, Tatar ve Çetin, 2010). Bu çalışmada tüm ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .82 olarak tespit edilmiştir ve orijinaline oldukça yakın bir değerdir. Alt boyutlar için yapılan güvenilirlik analizinde dışa dönüklük boyutunun Cronbach alfa katsayısı .74, duygusal denge .75; sorumluluk .70; açıklık .68, uyumluluk .55 olarak belirlenmiştir. Dışadönüklük ve duygusal denge boyutlarının da katsayıları yakın olarak değerlendirilebilir. Ancak sorumluluk, uyumluluk ve açıklık alt boyutları arasında fark olduğu görülmektedir. Farklılığın uyarılama çalışmasında faktör yüklerini düşüren ve uygun faktör altında yer almayıp altıncı bir faktör oluşturan soruların dağılımından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bununla birlikte tüm sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde IPI Kısa Versiyonu ölçeğinin kabul edilebilir düzeyde geçerlilik ve güvenilirliğe sahip bir ölçüm aracı olduğu görülmektedir.

Güneri Yöyen, E. (2016). Uluslararası Kişilik Envanteri (IPI) kısa versiyonunun Türkçeye uyarlanması: Güvenilirlik ve geçerlilik analizi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1058-1069.

Kişiliğin kısa, hızlı ve pratik psikometrik ölçme ve değerlendirilmesinde, yapılacak bilimsel çalışmalarda araştırmacılara zaman ve hız konusunda kazandırıcı etkileri düşünüldüğünde ölçeğin kullanılmasının önemli olduğu ve güvenilir bir araç olarak araştırmalarda tercih edilebileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte araştırma bulgularının üniversite öğrencilerinden ve yaş aralığı dar bir örneklemeden elde edildiği araştırmanın bir sınırlılığı olarak göz önünde bulundurulmalıdır.

Kaynakça

- Büyükoztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara:Pegem Akademi.
- Chapman, K.E., Bowler, M.C., Bowler,J.L. ve Cope, J.G. (2012). The impact of cognitive complexity on frequency-based measurement big five measures. *International Journal of Business and Social Science*, 3 (7),16-24.
- Costa, P., T., Bush, C.M., Zonderman,A.B. ve McCrae, R. (1986). Correlations of mmpi factor scales with measures of the five factor model of personality. *Journal of Personality Assessment*, 50 (4), 640-650.
- Costa, P. T. ve McCrea, R. (1995). Domains and facets: hierarchical personality assessment using the revisedneo personality inventory. *Journal of Personality Assessment*, 44 (1), 21-50.
- Goldberg, L.R. (1993).The structure of phenotypic personality traits. *American Psychologist*, 48, 26-34.
- Girgin, B. (2007). *Beş faktör kişilik modelinin işyerinde duygusal tacize (mobbing) etkileri*. Yayınlanmamış yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Kütahya.
- Goldberg, L.R. (1999): *A broad-bandwidth, public domain, personality inventory measuring the lower-level facets of several five-factor models: Personality Psychology in Europe*. Netherlands: Tilburg University Press.
- Goldberg, L.R. ve ark. (2006). International personality item pool and the future of public-domain personality measures. *Journal of Research in Personality*, 40, 84–96.
- Gözüm, S. Ve Aksayan, S. (2003). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 1, 3-14.
- Klimstra, T.A. (2012). The dynamics of personality and identity in adolescence. *Euro J Dev Psycho*, 9, 472-484.
- Mccrae, R.R., Costa, P.T. ve Martin, T.A. (2004). The neo–pi– 3: a more readable revised neo personality inventory. *Journal of Personality Assessment*, 84 (3), 261–270.
- Morsünbül, Ü. (2014). Hızlı büyük beşli kişilik testi Türkçe versiyonu geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 27, 316-322.
- Morris, C.T. (2002). *Psikolojiyi anlamak*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayını.
- Petot, J.M. (2004). Le modele de personnalite en cinq facteurs et le test de Rorschach. *Psychologie Française*, 49, 81-94.
- Ryckman, R.M. (2000). *Theories of personality*. USA: Wadsworth Thomson Learning.
- Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2002) Beş faktör kişilik envanteri'nin geliştirilmesi-1: ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17 (49), 21 - 33.
- Tabak, A., Basım, N., Tatar, İ. ve Çetin, F. (2010). İzlenim yönetimi taktiklerinde beş faktör kişilik özelliklerinin rolü: Savunma sanayiinde bir araştırma. *Ege Akademik Bakış / Ege Academic Review*, 10 (2), 539-557.

Güneri Yöyen, E. (2016). A Turkish adaptation of short version of International Personality Inventory-IPI: Reliability and validity analysis. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1058-1069.

Tatlıhoğlu, K. (2014). Üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik kuramı'na göre kişilik özellikleri alt boyutlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi (TOD) Journal of History School (JOHS)*, 17, 939-971.

Veneziano L. ve Hooper J. (1997). A method for quantifying content validity of health-related questionnaires. *American Journal of Health Behavior*, 21(1), 67-70.

Yıldırım, H. (2003). *Empati ile beş faktör kişilik modeli arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, V. ve Çelik, H. E. (2009). *Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi-I*. Ankara: Pegem Akademi.

Zhang, L. F. (2002). Thinking styles and the big five personality traits. *Educational Psychology*, 1 (1), 19.

Extended abstract in English

Studies for developing dimensions to assess personality, which is defined as a series of notions (Ryckman,2000), affecting people's motivation, behaviour as well as awareness, stemming from genetically past and not only being experienced throughout history but also being affected by what happens around it, date back a long time (Chapman, Mark, Jennifer ve Bowler, 2012). For the past 20 years Five Factor Personality Model has been at the forefront to examine personality traits (Klimstra, 2012).

Five Factor Personality Model hypothesizes on the assumption that individual differences can be coded in all the languages, can be reflected as words on spoken language and that by use of these words personality can be categorized (Yıldırım, 2003). This model assesses personality as extraversion, emotional stability, openness to experience, agreeableness and conscientiousness (Petot, 2004). On the opposite end of each dimension there is another dimension which has opposite features: Introversion for extraversion, emotional instability for emotional stability, hostility for agreeableness, undirectedness for conscientiousness, closed to experience for openness to experience/intellect (Somer, Korkmaz and Tatar, 2002).

The descriptive qualities of each factor of these five factors brought to light by means of experimental examination of personality (Goldberg, 1993) were expressed by Costa and McCrae (Zhang, 2002).

Goldberg and his colleagues made a considerable contribution to Five Factor Personality Theory developed by Costa and McCrae (Tatlilioğlu, 2014). This research was done to adapt into Turkish language the short version of International Personality Inventory (Goldberg, 1999), which was developed by Goldberg out of 5 factor personality model in the project related to International Personality Item Pool (IPIP) and was tested its reliability and validity and to see how reliable and valid it can be.

Method

539 university students, 304 of whom were women (%56.4) and 235 of whom were men (%43.6) in different faculties at İstanbul Gelişim University in the 2015-2016 academic year, participated in the study and the average age was $20,5 \pm 2,5$ (17-48). As data collection tools the short version of International Personality Inventory and personal information form containing questions about demographic information of the participant's age, gender, school life and a consent form prepared by the researcher were used.

With the aid of 3 experts with an excellent command of Turkish and English for language acceptability of the short version of International Personality Inventory the translation was done over. Then the scale was put into practice. Data for practice were collected by the researcher on the basis of the sensitive and careful application of scientific ethical principles.

Findings

Studies of validity

Content validity: In the research ten experts were consulted and the minimum content validity ratio of experts' opinions was determined as %80. In addition, content validity index was exam-

ined and the rates were found higher than %80. Content validity ratio of all the items were averagely %94 and content validity index was %97. Findings show that content validity for all the items was adequate.

Structural validity and reliability

Internal consistency of the scale was tested by Cronbach's alpha for the structural validity of the scale. Questions decreasing the level of reliability known as one of the sub-dimensions of the scale was excluded from the study. After the questions were excluded, Cronbach's alpha rates were determined as .747 for extraversion; .644 for agreeableness; .706 for conscientiousness; .758 for emotional stability; .648 for openness to experience. The general reliability of the scale was quite high as .821. Descriptive factor analysis method was applied to clarify the structural validity of the scale. As a result of Barlett Test it was found that there was a relation between variables to which factor analysis was made ($p=0.000<0.05$). KMO test, which is another assumption for testing factor analysis, was applied. In consequence of the test ($KMO=0.786>0,60$) it was determined that sample size was adequate for factor analysis.

The structure with 6 factors which came to light was confirmed with confirmatory factor analysis. In the assessment of explanatory factor analysis, great care was taken of the fact that factors with value which was more than one were handled, that factor loadings indicating the rate of variables among factors were high and that factor loadings were different for the same variable. The fact that the reliability coefficients and rates of variance of the factors, which formed the scale, were high indicated that the scale had a strong factor structure. Consequently, the rates which were determined as follows: Cronbach's alpha rate of 8 items forming extraversion factor in the first factor was .747, rate of variance was %7.605; Cronbach's alpha rate of 8 items forming emotional stability factor in the second factor was .758, rate of variance was %7.562; rate of Cronbach's alpha and reliability of 9 items forming conscientiousness factor in the third factor was .706, rate of variance was %7.480; Cronbach's alpha rate of 7 items forming openness to experience factor in the fourth factor was .682, rate of variance was %7.360; Cronbach's alpha rate of 5 items forming agreeableness factor in the fifth factor was .550, rate of variance was %6.055; Cronbach's alpha rate of 3 items forming hostility factor in the sixth factor was .601, rate of variance was %4.911.

The scores of all the factors in the scale were received after rates of items in the factor were added and then divided into the number of items.

After that, goodness of fit criteria were applied for confirmatory factor analysis and the results were as follows: Goodness of fit indices belonging to the model were found as chi-square/SD= 2,40; RMSEA= ,051; RMR=0,099; CFI= 0,77; GFI= 0,85; AGFI= 0,86. According to commonly accepted opinion in the field, rates of RMSEA and RMR are supposed to be between 0 and 0.08; rate of chi-square/SD is supposed to be lower than 3 and rates of GFI, CFI and AGFI are supposed to be almost 1 (Yılmaz and Çelik, 2009). In the light of these results it can be said that structural equation model created in this study is acceptable.

In the final phase factor loadings of confirmatory factor analyses were accounted and the results were as follows: Factor loadings for sub-dimension of extraversion vary from 0.448 to 0.656; factor loadings for sub-dimension of emotional stability vary from 0.408 to 0.606; factor loadings for sub-dimension of conscientiousness vary from 0.387 to 0.629; factor loadings for sub-dimension of openness to experience vary from 0.339 to 0.698; factor loading for sub-dimension of

agreeableness vary from 0.290 to 0.589; factor loadings for sub-dimension of hostility vary from 0.466 to 0.690. Factor loadings for all sub-dimension are above %29. When all the results are evaluated together it is confirmed that structural validity of the scale is adequate and short version of International Personality Inventory is a rapid and reliable tool.

A study of reliability

Test-retest: The first phase of the research was carried out in collaboration with 539 participants. After a couple of weeks test-retest method was put into practice for 513 people out of the same participants. As a result of T-Test implemented for test- retest it was clear that there was a considerable difference among the test-retest averages of the items which were as follows: “The 16th question: I am keep in the background”, “the 20th question: I am not interested in abstract ideas”, “the 21st question: I am start conversations”, “the 34th question: I change my mood a lot.”, “the 38th question: I shirk my duties”, “the 43th question: I follow a schedule”. It was also observed that there wasn’t a remarkable difference among the other questions.

Classroom correlation test: In the second phase after the T-Test results for test-retest, classroom correlation test was executed and according to analysis results it was found out that all correlation rates were significant and high. The results confirmed that test-retest was reliable.

Discussion

In this study, analysis of reliability and validity of the short version of International Personality Inventory, which Goldberg developed from 5 Factor Personality Model, was made and it was adapted into Turkish. Factor Analysis Method was used for study of validity. In the first factor analysis which was performed, varimax method was chosen so the structure of relation among factors was made to be the same. There are 5 factors in the original short version of International Personality Inventory but in this study, it was witnessed that the items under the head of each factor in the original test weren’t under the head of the same factors in the Turkish version and created a sixth factor. This structure with 6 factors was confirmed by use of confirmatory factor analysis. Cronbach’s alpha rates of the factors forming the scale vary from .550 to .758 and variance ratios vary from %6.055 to %7.605. These ratios show that the scale has a strong factor structure. Goodness of fit indices belonging to the model were found as chi-square/SD= 2,40; RMSEA= ,051; RMR=0,099; CFI= 0,77; GFI= 0,85; AGFI= 0,86. According to commonly accepted opinion in the field rates of RMSEA and RMR are supposed to be between 0 and 0.08; rate of chi-square/SD is supposed to be lower that 3 and rates of GFI, CFI and AGFI are supposed to be almost 1 (Yılmaz and Çelik, 2009). According to these results it can be said that confirmatory factor analysis, which has been created in this study, is acceptable. Scores of classrooms correlation, test- retest and internal consistency for reliability were examined. Reliability coefficients in this study indicate that the Turkish version of the test is reliable.

In consequence of reliability analysis carried out in the original test. Cronbach’s alpha coefficient of the whole scale was determined as .89. In consequence of reliability analysis which was made in connection with each sub-dimension, Cronbach’s alpha coefficient of sub-dimension of extraversion was found as .79; Cronbach’s alpha coefficient of sub-dimension of agreeableness was found as .79; Cronbach’s alpha coefficient of sub-dimension of conscientiousness was found as .81; Cronbach’s alpha coefficient of sub-dimension of emotional stability was found of .79 and Cronbach’s alpha coefficient of sub-dimension of openness to experience was found as .75

Güneri Yöyen, E. (2016). A Turkish adaptation of short version of International Personality Inventory-IPI: Reliability and validity analysis. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1058-1069.

(Tabak, Basım, Tatar and Çetin, 2010). In this study, Cronbach's alpha coefficient of the whole scale was found as .82 and this is almost the same rate as the original one. In reliability analysis made for the sub-dimensions Cronbach's alpha coefficient of sub-dimension of extraversion was determined as .74; Cronbach's alpha coefficient of sub-dimension of emotional stability was determined as .75; Cronbach's alpha coefficient of sub-dimension of conscientiousness was determined as .70; Cronbach's alpha coefficient of sub-dimension of openness to experience was determined as .68; Cronbach's alpha coefficient of sub-dimension of agreeableness was determined as .55. It can be evaluated that coefficients of sub-dimensions of extraversion and emotional stability are almost the same. On the other hand, it is obvious that there is a difference between sub-dimensions of conscientiousness, agreeableness and openness to experience. It is thought that the difference results from the distribution of the questions reducing factor loadings in the process of adaptation and creating a 6th factor as they were not under the head of suitable factor. When all the results are assessed together, it is clear that the scale of the short version of International Personality Inventory is a measuring tool with an acceptable validity and reliability. In a short, swift and practical psychometric assessment and evaluation of personality it is thought that the scale, which is capable of enabling researcher to gain time and speed in scientific studies, is of great importance and certain to be preferable in studies as a reliable tool. However, the fact that findings of the research were provided from university students and from a sample with a narrow age range must be considered as restriction of the research.